

Sözcük Dağarcığı

Aile bireylerini çoğunlukla adlarıyla değil de amca, dayı teyze diye çağırırız. Annenin kardeşleri olan dayı ve teyze sözcüklerinin kökeni Orta Asya Türkçesine kadar dayanıyor. Eski Türkçe'de anne soyunu bildiren sözcük "tağay" idi ve annenin erkek kardeşi olarak kullanılıyordu. Bu sözcüğe kız kardeş anlamına gelen "eçe" sözcüğü eklenerek tağayeçe sözcüğü elde dilmışti ve dayının kız kardeşi yani teyze anlamında kullanılmaya başladı. Bu sözcükler için zaman içinde farklı açıklamalar da geliştirilmiş. Farsça daye (dadı, sütnine) ile dayı

Yer Adları

Mardin, Güneydoğu Anadolu bölgesinin kültürel zenginlikleriyle öne çıkan bir kenti. Kentin zengin tarihi geçmişi adının kökeniyle ilgili çeşitli rivayetler çıkarıyor karşımıza. Bunlardan en bilineni kentin adını burada yaşayan bir kavim olan Marde ya da Mardani adındaki insanlardan aldığı. Bir başka kaynağa göre kentin adı Mardin'dir. Bu ad "kaleler" anlamına geliyor. Kentin savunma amaçlı olması ve bölgede birçok kaleye rastlanma-

sı da bu olasılığı güçlendiriyor. Bölgedeki Mardin Kalesi, Kalat'ül Mara, Arur ve Erdemest Kaleleri yörenin kaleler kenti olarak anılmasına neden olmuş. Roma kaynaklarında da kentin bir kale kenti olduğu ve adının Margdis olduğu belirtiliyor. Bu isim Bizans döneminde Mardese dönüşüyor. Kentin adındaki farklı söyleşilerin kaynağında yörenin kültürel zenginliği yatıyor. Bugün de birçok kültürü bir arada barındıran Mardin, tarihe ta-nıklık etmeyi sürdürüyor.

sözcüğünün ortak bir kökü olabileceği söyleniyor. Ayrıca dayanılan, güvenilen kimse olarak dayı sözcüğü kız kardeşinin çocuklarıyla ilgilenen kişi olarak anlamlı diyebiliriz. Anne soyunun öne çıkarılması belki de geçmişte bir dönem anaerkil bir toplum yapısına işaret ediyor olabilir.

Kısa kısa...

Hakem: yargı anlamına gelen Arapça hüküm sözünden türetilmiş. Hüküm veren kişi anlamına geliyor.

Cıvata: İtalyanca "chiavarda" sözcüğünden dilimize geçen cıvata, özgün anlamını korumuş. Yalnızca söyleyişi Türk ağızına uyarlanmış.

Furya: İtalyanca "furia" sözcüğü öfke, kızgınlık, taşkınlık anlamına geliyor. Sözcük anlam genişlemesine uğramış ve bir şeyin beklenenden fazla olması, taşkın hale gelmesi anlamında kullanılır olmuş. Sözcük önce Rumca'ya oradan da Türkçe'ye geçmiş.

